

POSTANOWIENIE

Dnia 23 stycznia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wojciech Katner

w sprawie z wniosku Z. R. , R. R., C. N., M. R., A. R. , J. R. , G. P. , M. P., W. L., W. L., D. Ł. i G. Ł.

przy uczestnictwie E. N., K. G., E. G., Z. S., G. S., K. S., R. Z., A. Z., M. K., M. K., U. G.

- K., F. G., D. R. i S. R.

o ustanowienie służebności drogi koniecznej,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 23 stycznia 2014 r.,

na skutek skarg kasacyjnych: wnioskodawcy Z. R.

oraz uczestników postępowania K. G. i E. G.

od postanowienia Sądu Okręgowego w G.

z dnia 15 maja 2012 r., sygn. akt III Ca (...),

1) odmawia przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej wnioskodawcy Z. R. i skargi kasacyjnej uczestników K. G. i E. G.

2) zasądza od Z. R. oraz K. G. i E. G. solidarnie na rzecz uczestniczki U. G. K. kwotę 1800,- (jeden tysiąc osiemset) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Wnioskodawcy wystąpili o ustanowienie za wynagrodzeniem służebności drogi koniecznej na rzecz kaźdoczesnych właścicieli opisanej szczegółowo nieruchomości. Część uczestników postępowania sprzeciwiała się przeprowadzeniu drogi przez nieruchomości stanowiące własność tych uczestników,

natomiast uczestnicy K. G. i E. G. wyrażali zgodę na przeprowadzenie drogi przez ich grunt, ale wyłącznie w sposób zgodny z ustanowioną przez nich aktem notarialnym służebnością przechodu i przejazdu przez działkę nr 233. Postanowieniem z dnia 20 sierpnia 1992 r. Sąd Rejonowy w K. ustanowił za stosownym wynagrodzeniem służebność drogi koniecznej przez działkę nr 255, zgodnie z projektem drogi sporządzonym przez biegłego. Postanowienie to zostało uchylone przez Sąd Wojewódzki w G. postanowieniem z dnia 10 marca 1993 r. i sprawa była ponownie rozpoznana przez Sąd Rejonowy w K., który postanowieniem z dnia 27 sierpnia 1998 r. oddalił wniosek. Postanowienie to zostało uchylone przez Sąd Wojewódzki w G. postanowieniem z dnia 20 października 1999 r. W wyniku kolejnego rozpoznania sprawy Sąd Rejonowy w K. postanowieniem z dnia 29 sierpnia 2007 r. ustanowił służebność przez działkę nr 229/1 do działki nr 231/1 oraz do działki nr 231/2. Od postanowienia tego zostały wniesione apelacje uczestników postępowania K. G. i E. G. oraz wnioskodawcy D. Ł., jednak przyczyną uchylecia zaskarżonego postanowienia było stwierdzenie nieważności postępowania w zakresie rozprawy, na której wydane zostało to postanowienie. Sąd Rejonowy w K. postanowieniem z dnia 4 marca 2009 r. ustanowił służebność w treści odpowiadającej poprzedniemu postanowieniu. W wyniku rozpoznania apelacji uczestników postępowania K. G. i E. G., Sąd Okręgowy w G. postanowieniem z dnia 15 maja 2012 r. zmienił częściowo zaskarżone postanowienie z dnia 4 marca 2009 r. w ten sposób, że ustanowił służebność drogi koniecznej przez działki nr 229/2 i nr 229/3 do działki nr 231/4 oraz do działki nr 231/2, polegającą na prawie przechodu i przejazdu ciągnikiem rolniczym z przyczepą oraz maszynami rolniczymi i rozstrzygnął o kosztach postępowania.

W skardze kasacyjnej wnioskodawca Z. R. zarzucił postanowieniu Sądu Okręgowego naruszenie prawa materialnego przez niewłaściwe zastosowanie art. 140 k.c. oraz art. 31 ust. 3 i art. 64 ust. 3 Konstytucji RP przez uznanie, że wystarczającym sposobem dotarcia do nieruchomości skarżących jest dojazd ciągnikiem rolniczym z przyczepą lub z maszyną, bez możliwości dotarcia do tych nieruchomości samochodem osobowym, wbrew treści wniosku oraz pomimo braku przepisów stanowiących ustawowe ograniczenie dojazdu do nieruchomości tym

środkiem transportu. Skarżący wniesli o zmianę zaskarżonego postanowienia i orzeczenie co do istoty sprawy, albo jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania z rozstrzygnięciem o kosztach postępowania.

W drugiej skardze kasacyjnej uczestnicy K. G. i E. G. zarzucili zaskarżonemu postanowieniu naruszenie prawa materialnego odnośnie do błędnej wykładni i zastosowania art. 145 k.c. przez nieuznanie przeszkód faktycznych przeprowadzenia drogi koniecznej i wytyczenia jej w sposób, który będzie stanowić nowe spory sąsiedzkie, a także jej przeprowadzenie nie do drogi publicznej, lecz prywatnej. Zarzucenie przepisów postępowania dotyczy art. 510 k.p.c. i nieważności postępowania apelacyjnego (art. 379 pkt 5 k.p.c.). Skarżący wniesli o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania, ewentualnie także z uchyleniem postanowienia Sądu pierwszej instancji, jak również rozstrzygnięcia o kosztach postępowania.

W odpowiedzi na skargi kasacyjne uczestniczka U. G. K. wniosła o odmowę przyjęcia skarg do rozpoznania, ewentualnie o ich oddalenie i o zasądzenie kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniesione skargi kasacyjne mnie mogą zostać przyjęte do rozpoznania, gdyż nie spełniają przesłanek określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Odnosnie do skargi kasacyjnej wnioskodawcy Z. R., to we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania wskazany został art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. w związku z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. W motywach wniosku podane są argumenty świadczące o oczywistym uzasadnieniu skargi. Jak można zrozumieć wywód prawny pełnomocnika wnioskodawcy, tę oczywistą zasadność dostrzega on w przepisach konstytucyjnych i kodeksowych (art. 140 k.c.) o treści prawa własności. Jednakże nie czyni tego w sposób właściwy dla podstaw skargi kasacyjnej i zasadności jej rozpoznania. Jest to skarga o charakterze wyjątkowym, próbująca wzruszyć prawomocne orzeczenie sądowe. Toteż postępowanie wywołane skargą kasacyjną nie jest postępowaniem sądowym przed trzecią instancją, a Sąd Najwyższy nie jest sądem powszechnym.

Z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wynika, że skarga kasacyjna jest przyjmowana do rozpoznania, jeżeli istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących

poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. Należy więc we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania wskazać na przepisy, które budzą wątpliwości interpretacyjne, i to poważne, przeprowadzić profesjonalny wywód prawny to wykazujący, z wykorzystaniem orzecznictwa oraz dorobku doktryny. Jeśli wiązałoby się to z rozbieżnościami w orzecznictwie, to także należy to wykazać. W miejsce takiego wywodu, pełnomocnik skarżącego powołał się we wniosku na zarzuty naruszenia przez zaskarżone postanowienie przepisów prawa materialnego w postaci art. 140 k.c. oraz wskazanych przepisów Konstytucji i ma to wystarczyć do wykazania jednoczesnego wypełnienia obu podstaw wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania, tj. art. 398⁹ § 1 pkt 2 i 4 k.p.c. Jednakże również oczywistości wniesienia skargi kasacyjnej pełnomocnik skarżącego nie wykazał przeprowadzeniem jakiegokolwiek wywodu w tej kwestii. Znanе orzecznictwo Sądu Najwyższego i doktryna od dawna są zgodne co do przesłanek, jakie musi wypełnić wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, zarówno odnośnie do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 2, jak i pkt 4 k.p.c.

Jest oczywiste, że tak przeprowadzonego wywodu nie można uznać za wystarczające uzasadnienie wniosku, gdyż sprowadza się on do własnej oceny prawnej stanu faktycznego, odmiennej od tej, której dokonał Sąd drugiej instancji wydając zaskarżone, prawomocne postanowienie. Odmienne ocena prawna w sprawie nie stanowi przyczyny, która uzasadnia przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, nawet jeśli strona uważa orzeczenie za oczywiście krzywdzące. Pełnomocnik skarżącego ma zapewne świadomość prawną, w jaki sposób wnioskodawca może uzyskać odpowiedni dostęp z nieruchomości do drogi publicznej, także odnośnie do środka transportu, którego to może dotyczyć. Z ustalonego w niniejszej sprawie stanu faktycznego wynika rozstrzygnięcie sądowe, które prawomocnie zapadło. Zarówno ustalenia stanu faktycznego wiążą Sąd Najwyższy, jak również i ten stan faktyczny oraz ocena dowodów nie mogą być podstawą skargi kasacyjnej (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Z przytoczonych względów wniosek skarżącego o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia przesłanek z art. 398⁹ § 1 pkt 2 i 4 k.p.c.

W odniesieniu do skargi uczestników należy najpierw stwierdzić, że wskazane zostały wszystkie podstawy wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania.

W pierwszej kolejności należy uznać, że nie doszło do nieważności postępowania (art. 379 pkt 5 k.p.c.) wskutek okoliczności, o których mowa we wniosku. Kwestie związane ze stanem faktycznym i prawnym nieruchomości dotyczące ustanowienia drogi koniecznej nie spowodowały pozbawienia obrony praw osób, które nie występują w tej sprawie i które mogą żądać ochrony, jeśli zajdzie taka potrzeba w odrębnym postępowaniu. W części, w której zarzut nieważności odnosi się do ustaleń faktycznych i oceny dowodów zastosowanie mają przepisy wyłączające je z podstaw kasacyjnych, chyba żeby było oczywiste wadliwe dokonanie ustaleń i ocen w tych zakresach. Jednakże sprawa jest rozpoznawana kolejny raz w postępowaniu trwającym ponad dwadzieścia lat i był to czas wystarczający, aby strony przedstawiły swoje racje i umożliwiły doprowadzenie do rozstrzygnięcia.

Ponadto pełnomocnik skarżących podniósł wszystkie pozostałe podstawy mające uzasadnić zasadność przyjęcia skargi do rozpoznania. Jednakże poza stwierdzeniem, że nastąpiło naruszenie dyrektyw interpretacyjnych art. 145 § 1, 2 i 3 k.c. oraz że z tej przyczyny oczywiste jest naruszenie prawa, z odwołaniem się do własnej wizji stanu faktycznego, nie ma żadnego wywodu jurydycznego, stanowiącego uzasadnienie wniosku (pkt IV uzasadnienia). Jest natomiast uzasadnienie podstaw kasacyjnych (pkt II uzasadnienia), których zasadność jest rozpatrywana dopiero w fazie rozpoznawania skargi po jej przyjęciu przez Sąd Najwyższy.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego i w doktrynie jest od dawna utrwalone i znane stanowisko co do treści uzasadnienia o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. W uzasadnieniu tym należy się odnieść do każdej podstawy, o której jest mowa w art. 398¹ pkt 1, 2 i 4 k.p.c., jeśli te podstawy się powołuje. Jeżeli zasadności wniosku o przyjęcie skargi się nie wykaże, nie jest wypełniony obowiązek wskazany w art. 398⁴ § 2 k.p.c. To niesie za sobą odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania z powodu niewykazania przesłanek wymaganych ustawą.

Z tych względów na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. należało odmówić przyjęcia do rozpoznania obu skarg kasacyjnych z rozstrzygnięciem o kosztach postępowania kasacyjnego na podstawie art. 98 w związku z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.

db